

Fylkesmannen i Hedmark

Miljøvern avdelingen
Postboks 4034, 2306 Hamar

Vår dato	Vår referanse
28.11.2018	2018/6081
Arkiv nr.	Deres referanse
461.2	

Saksbehandler, innvalgstelefon
Steinar Østlie, 62 55 11 77

Inspeksjonsrapport

2018.007.I.FMHE

Åsnes kommune,
Rådhusgata 1,
2270 Flisa

Inspeksjon ved Flisa rensesanlegg

Dato for inspeksjonen: 27.11.2018
Rapportnummer: 2018.007.I.FMHE
Saksnr.: 2018/6081

Kontaktpersoner ved kontrollen:

Fra virksomheten:
Ove Johnny Dybendal, driftssjef plan komm.tekn.

Fra Fylkesmannen i Hedmark:
Steinar Østlie, senioring.

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjon ved Flisa rensesanlegg, 27.11.2018:

Fylkesmannen avdekket 1 avvik og 2 anmerkninger:

- Hovedplan VA med tiltaksplan/saneringsplan er ikke fullført (*avvik*).
- Det er ikke satt grenseverdier for alle styringsparametere for rensesanlegget.
- Risikovurderingene omfatter ikke alle uønskede og skadelige hendelser.

Kommunen må sende en skriftlig bekreftelse innen 31.12.2019 på at avviket er rettet. Virksomheten bes også gjøre en vurdering av anmerkningene. Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 2.

Med hilsen

Steinar Østlie e.f.
fagkoordinator

Marte Hveem Igeltjorn
senioringeniør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur.

1. Informasjon om virksomheten

Organisasjonsnr (underenhet): 874 602 922	Eies av: 964 948 232
Besøksadresse: Færdervegen	Telefon:
Bransjenr. (NACE-kode): 84.110 – Gen. off. administrasjon	E-post: postmottak@asnes.kommune.no

Kontrollert anlegg

Navn: Flisa renseanlegg	Anleggsnr: 0425.0037.01
Kommune: 0425 Åsnes	Anleggsaktivitet: Avløpsnett og -rensing
Fylke: Hedmark	Risikoklasse: (3)
Tillatelse gitt: 04.11.2014	Tillatelse sist oppdatert: -

2. Inspeksjonens omfang

Formålet med inspeksjonen var å vurdere om det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet fungerer tilfredsstillende. Fylkesmannen har blant annet undersøkt om:

- Drifts- og vedlikeholdsrutiner for renseanlegg og avløpsnett
- Fornøyelse av avløpsnettet – Tiltaksplaner, målsettinger og gjennomføring
- Tiltak og beredskap for å avdekke og utbedre feil og utslipp på nettet
- Prøvetakingsrutiner og dokumentasjon av utslipp
- Internkontroll – risikovurderinger, avviksbehandling, målprosesser, intern revisjon

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Kommunen plikter å rette opp avviket som er beskrevet i denne rapporten. Kommunen bes også å gjøre en vurdering av anmerkningene og aktuelle tiltak knyttet til disse. Vi ber om en skriftlig redegjørelse for tiltak og oppfølging av påpekte avvik og anmerkninger innen **31.12.2019**.

Dersom et avvik ikke kan lukkes eller et tiltak ikke kan avsluttes innen fristen, må det utarbeides en plan for videre framdrift.

Klageadgang

Pålegget er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 7. Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet innen tre uker etter at rapporten er mottatt. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Fylkesmannen i Hedmark.

4. Gebyr for inspeksjonen

Kommunen er ved denne inspeksjonen plassert i gebyrsats 3 (jf. Fylkesmannens varselbrev datert 15.10.2018). Dette betyr at dere skal betale *kr. 17 200* i gebyr for den gjennomførte inspeksjonen. Satsen fastsettes ut fra vårt samlede tidsforbruk ved tilsynet, jf. forurensningsforskriften § 39-7. Faktura med innbetalingsblankett vil bli oversendt fra Miljødirektoratet.

Vedtaket om fastsettelse av gebyr er hjemlet i forurensningsforskriftens kap 39. Gebyrets størrelse kan klages inn til Miljødirektoratet (jf. forvaltningsloven § 28). Klagefristen er tre uker fra rapporten er mottatt. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Fylkesmannen i Hedmark.

5. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Fylkesmannens postjournal og på www.norskeutslipp.no (jf. offentleglova).

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1:

Hovedplan VA med tiltaksplan/saneringsplan er ikke fullført.

Avvik fra:

Tillatelse til utslipp av kommunalt avløpsvann og utslipp av overvann fra avløpsanlegg i Flisa tettbebyggelse, av 04.11.2014, pkt. 2.3.2.

Kommentarer:

I utslippstillatelsen er det satt krav til at tiltaksplan mot tilførsler av overvann/fremmedvann til spillvannsnett skulle være ferdigstilt innen 31.12.2016. Utarbeidelse av hovedplan/tiltaksplan har blitt utsatt flere ganger grunnet andre presserende oppgaver. Samtidig er det arbeidet med kommuneplanens arealdel, der mange planlagte utbyggingsområder fra 1970-tallet er tatt ut, for å unngå å måtte legge nye avløpsledninger over trykksoner. Nå starter prosessen med hovedplan VA på nytt, der Rambøll er innleid som konsulent. Kommunen har som mål at planen skal ferdigstilles innen utgangen av 2019. Vann- og avløpstiltak må sees i sammenheng, det vil fortsatt bli mye fokusert på vann i tiltaksplanene.

Kommunen har hatt klare prioriteringer av nødvendige tiltak, uten foreliggende tiltaksplan. Viktigste prioritet er å begrense innlekking av fremmedvann på spillvannsnett. Ved overtakelse av privat ledningsnett manglet ledningskart. Kommunen har hatt en stor jobb med å kartlegge dette nettet. Alle 35 pumpestasjoner er gjennomgått. Det er laget et forgreiningskart der alle påslipp/tilknytninger til hver enkelt pumpestasjon er registrert. Ikke alle stikkledninger er foreløpig lagt inn i Gemini VA. Alle gamle ledninger (eldre enn 1970) er heller ikke lagt inn i Gemini, dette berører ca. 10 % av ledningsnett.

Alle kummer er kartlagt og registrert. Dårlige kummer skiftes ut fortløpende, dette tiltaket har høyest prioritet og anses å være det mest effektive tiltaket for å redusere innlekkingen. En delstrekning med AF-ledning på Kjellmyra er skiftet ut, men det gjenstår fortsatt strekninger med AF-ledninger både på Kjellmyra og Sønsterud. Kjellmyra-ledningen er vanskelig tilgjengelig, men kommunen har nå kommet fram til hvilken løsning de vil velge for fornyelse.

Det er et nedfelt prinsipp om at overvann skal disponeres lokalt, primært med infiltrasjon. Dersom kapasiteten her er for liten, ledes vannet til overvannsnett. Det er tilrettelagt gode overvannsløsninger ved flere utbyggingsprosjekter og fortettingsprosjekter i Flisa sentrum. En parkeringsplass er bl.a. tilrettelagt som fordrøyningsbasseng for overvann. Private overvannsløsninger legges også inn i Gemini. Overvannsløsninger skal inn i hvert eneste byggeprosjekt.

I utslippstillatelsen er det videre satt krav til fastsettelse av funksjonsmål for en del parametere på avløpsnett:

- Maksimal innlekking (årgjennomsnitt og 90 %-persentil), pkt. 2.3.2.
- Maksimalt overløpsutslipp på årsbasis, fordelt på avlastning ved nedbør/snøsmelting, utslipp fra nødoverløp ved planlagte driftstanser og ved uforutsette driftstanser, pkt. 2.3.4.
- Minimum virkningsgrad (% , fosforbasert), dvs. andel forurensningsmengde tilført nettet som når fram til renseanlegget, pkt. 2.3.5.

Disse målsettingene foreslås tatt inn i hovedplanen. Vi ber om statusrapport per 31.12.2019 om framdrift med hovedplanen.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Det er ikke satt grenseverdier for alle styringsparametere for renseanlegget.

Kommentarer:

Siktedyp, pH og ortho-P måles daglig som styringsparametere for renseanlegget. Målingene dokumenteres skriftlig. Ortho-P er hovedparameter, og denne har grenseverdi for god drift (0,1 mg P/l) og akseptabel drift (0,3 mg P/l). De øvrige parameterne har ikke fastsatt grenseverdier for normal eller god driftssituasjon.

Ved inspeksjonen var det mye synlige fnokker i sedimenteringsbassenget ved utløpsrenna. Driftsoperatør antok at dette kunne ha sammenheng med at en sedimenteringslinje var tatt ut av drift for ettersyn/vedlikehold, slik at belastningen på gjenværende linje ble for stor.

Anmerkning 2

Risikovurderingene omfatter ikke alle uønskede og skadelige hendelser.

Kommentarer:

Kommunen har utarbeidet ROS-analyse for framtidige klimaendringer i samarbeid med COWI. Denne analysen fokuserer på forventede framtidige effekter av økt og mer intensiv nedbør. Vurderte hendelser omfatter risiko og konsekvenser ved flom, høy vannstand og innlekking.

Andre hendelser som brann, eksplosjoner, innbrudd, sabotasje, havarier på maskiner og teknisk utstyr, mannskapsmangel osv. er ikke vurdert. Dette er viktige og sentrale temaer i en total analyse og vurdering av risikoforhold.

Kommunen har satt inn noen sikkerhetstiltak ved renseanlegget med bom, kameraovervåking, innbruddsalarmer osv.

8. Andre forhold

Ledningsnett:

- Samtlige pumpestasjoner (35 stk.) er nå tilknyttet driftskontrollanlegget. 30 av disse er tilknyttet Flisa RA. Ca. 20 stasjoner har trykktransmitter og alarm for høyt nivå. I ledningskartet mangler noen strekninger i Flisa sentrum, mens det fortsatt mangler mye på registrering og innlegging av stikkledninger. Fotografering av kummer er fullført.
- Avløpsnettet og renseanlegget har god hydraulisk kapasitet. Overløp inntreffer sjelden, selv om det er en del innlekking ved kraftig nedbør og snøsmelting. Det forekommer sjelden tilstoppinger, men en sliter noe med fiberkluter. Åsnes sjukehem er lokalisert som en betydelig kilde for utslipp av kluter. Det er registrert 10 alarmer/avvik for dette på P09, men ingen overløp er inntruffet.
- Det er full inndekning gjennom gebyrinntekter. Tilknytningsgebyrene har ligget fast siden 1990-tallet, men blir økt noe nå. Kommunen har litt under 1 mill. kr på fond. Det innføres tilsynsgebyr på separate avløpsanlegg, det er avsatt ½ stilling til tilsynsoppgaver her. I budsjettet er det avsatt 1 mill. kr i en investeringspott. Kommunen mangler ikke midler til gjennomføring av tiltak, men det er mangel på mannskapsmessige ressurser. Tett samarbeid mot byggesak er viktig.
- Kommunen er godt fornøyd med avtale og oppfølging av tømmebil som tilkalles ved feil på nettet. Utrykning skjer svært raskt til alle døgnets tider.
- Kommunen har rapportert en fremmedvannsmengde på 20 % med referanse spesifikk spillvannsmengde på 194 l/pe.døgn. Ca. 130 l/pe.døgn er normalt anbefalt benyttet som spesifikk spillvannsmengde. Kommunen har tatt utgangspunkt i vannforbruk ved valg av verdi for spesifikk spillvannsmengde.
- Ved beregning av utslipp fra pumpestasjoner legges til grunn 1,2 g P/pe.døgn. Overløpenes varighet blir registrert. Overløp skal kategoriseres ut fra årsak: avlastning ved stor tilrenning, planlagt driftsstans og uforutsett driftsstans.
- Det finnes ikke overløp utenom pumpestasjoner. Alle overløpene er følgelig innlagt på Gemini. Det er ikke overløp umiddelbart foran renseanlegget. Dersom anlegget skal stenges av eller avlastes, må PS 01 og PS 22 stenges av. Overløp ved disse stasjonene må da innregnes som en del av tilførselen og utslipp fra renseanlegget. Det er gode rutiner for ettersyn og rengjøring av pumpestasjoner, med besøk ca. annenhver uke.
- Spyling foretas regelmessig i 3 områder, på ledninger med lite fall.

- Ledningsnettet har to elvekryssinger – Flissundet og kryssing fra Hof. For den siste foretas det målinger på begge sider av elva.

Renseanlegg:

- Renseanlegget overholder normalt greit renskravene, men var nær grenseverdiene i fjor sommer ved overgang fra pH-styrt til mengdestyrt kjemikaliedosering.
- Det er foretatt mye oppgraderinger av sosialdelen og vedlikehold på renseanlegg de senere årene, bl.a. ny ventilasjon, innredning og teknisk utstyr. Det er også bygget nytt lagerbygg. Det ble skiftet blåsemaskiner i fjor, disse har gått siden anlegget var nytt i 1982. Omrørere i flokkulering er under utskifting, disse har også vært i drift siden 1982. For øvrig klarer ikke kommunen å drive langsiktig planlegging av vedlikeholdsoppgaver på VA-anleggene. Tiltak gjennomføres når behov oppstår eller påvises, for øvrig har oppgradering på nettet vært prioritert.
- Vedlikehold på teknisk utstyr og måleinstrumenter gjennomføres regelmessig. En del kontroll og vedlikehold foretas årlig eller regelmessig med 2 eller 3 års intervall. Løfteutstyr kontrolleres årlig. En vannføringsmåler kontrolleres årlig i egen regi. Elektromagnetisk måler ved utløp kontrolleres hvert andre eller tredje år av Rambøll. Håndholdt og fastmontert pH-måler kontrolleres begge kvartalsvis. Den elektromagnetiske måleren får noe belegg som må spyles eller vaskes vekk.
- Vedlikeholdsarbeid og andre rutinemessige oppgaver har en dokumentert arbeidsplan. Utført arbeid med datokvitteringer er dokumentert her.
- Kjemikaliedosering er endret fra dosering etter pH til dosering etter vannmengde. Ved stor vannføring må kjemikaliemengden justeres ned.
- Vannføringsmengder brukes for å avdekke unormale variasjoner i vannmengde som kan indikere feil og hendelser på nettet, men det er ikke satt grenseverdier for hvor mye variasjoner som kan inntreffe, før dette bør følges opp med undersøkelser.
- Akkreditert prøvetaking for renseanlegget ble først godkjent i 2014, med Hias i Driftsassistansen. Når Rambøll overtok Driftsassistansen, måtte godkjenningen fornyes i 2017. 4 driftsoperatører er godkjent for akkreditert prøvetaking. Dette oppleves å være tilstrekkelig. 3 driftsoperatører er relativt nyansatt, og gjennomfører for tiden ordinært driftsoperatørkurs.
- Det er inngått avtale med Glåmdal HMS-tjenester, de utfører bl.a. vaksiner og førstehjelpskurs.
- Roger og Ove Johnny sjekker analyseresultater til utslippskontrollen mot renskravene. Rambøll kobles inn ved store avvik.
- Årsrapport blir lagt fram for kommunestyret som referatsak. Det samme blir budsjettet.
- Status i forhold til sekundærrenskrav: Belastning fra industri og næring har gått ned. Befolkningstall går ned, særlig blant yngre. Det er ikke planlagt eller gjennomført større endringer eller utbygginger ved renseanlegget. Det blir noe ombygging på avvannings-sida, avvanningsløsningen skal vurderes.
- Tiltak for å forebygge akutt forurensning: Kommunen har vaktordning i helger og helgedager. Det er inngått rammeavtale med 3 entreprenører, alle disse har kvalifikasjoner innen VA. Det er inngått septikavtale med Kolstad. For øvrig har anleggene alarmer.
- Renseanlegget har ikke påslipp nå som er problematiske for driften. Det er inngått avtale med septiktransportør om jevnt påslipp av septik, dette leveres i septikmottak på anlegget. Septikpåslippet er eneste tilførsel som forstyrrer driften ved anlegget, hvis det slippes på for store mengder på kort tid.

Internkontroll:

- Risikovurderinger, se anmerkning 2.
- Avviksbehandling: Kommunen har beskrevet et skille mellom hendelser som defineres som avvik og hendelser som registreres som driftsforstyrrelser. Eksempler på avvik er utslipp med varighet mer enn 24 timer, langvarige strømbrydd og hendelser med personskader. Det forekommer flest avvik innen vannforsyningsområdet. Det skjer færre avvik etter utskifting av gamle ledninger. Det er registrert 2-3 avvik siste år. Avvik registreres i programmet «Riskmanager».
- Gjennomgang av IK: Ei gruppe på VA gjennomgår internkontrollen årlig og vurderer om prosedyrene er dekkende og hensiktsmessige. Kommunen bruker kvalitetssystem Compillar. Dette ble innført 2018 og er under oppbygging.

9. Gjennomføring

Deltakere ved inspeksjonen:

- Ove Johnny Dybendal, driftssjef plan kommunalteknikk
- Ragnar Oudenstad, driftsingeniør
- Kjell Ove Gundersen, avd. ing
- Roger Jensen, driftsleder RA
- (Ikke til stede: Kjell Åge Nesmoen, driftsleder nett/VA Gemini)

10. Dokumentunderlag

Dokumentunderlaget for kontrollen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven).
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften).
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften).
- Forskrift om begrenning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter korrespondanse mellom virksomheten og Fylkesmannen
- virksomhetens egen dokumentasjon knyttet til den daglige driften og til forhold av betydning for helse/miljø/sikkerhet
- utslippstillatelsen fra Fylkesmannen i Hedmark, datert 04.11.2014.